

Vi poddare och bloggare

BIRGITTA LINDGREN

År 2005 lärde vi oss ord som *sudoku*, *podda* och *transponder*. Birgitta Lindgren, ansvarig för Svenska språknämndens nyordsarbete, redovisar här ett urval nyord.

År 2005 var ett år präglad av naturkatastrofer. Följderna av tsunamin från annandagen 2004 präglade hela 2005. I januari drabbade dessutom stormen Gudrun södra Sverige, och senare kom orkanen Katrina, som dränkte New Orleans. Krishantering framstår som allt viktigare, och en sak som *krisväska* visar sig vara användbar.

Men vardagslivet pågick som vanligt vid sidan av. Vi bekantade oss med den starkt vanebildande flugan *sudoku*. På teknikens område har det varit mycket tal om *digital-tv* och *platt-tv* som ersättning för *tjock-tv*. Vi laddar ned musik från nätet till våra mp3-spelare och blir därmed riktiga *poddare*. Vi är *bloggare* också. Ett bekymmer är att speldjävulen har fått ut-

rymme på Internet och lockar folk att ruina sig på både *nät poker* och *nätbingo*. Rent kriminellt är *nätfiske*, där någon är ute efter att länsa hela bankkonton via Internet. För att få bukt med arbetslösheten har regeringen avsatt pengar till jobb för arbetslösa som t.ex. skall hjälpa äldre med sådant som hemtjänsten inte har tid med: *plusjobb* kallar regeringen det, fast oppositionen säger *gardinhängarjobb*. Mycket omtalat är också det s.k. Stockholmsförsoket med biltullar, som efter många turer blev en skatt, *trängselskatt*. Och vi fick en ny, kunglig variant på *pudel* från 2002 för ursäkt, en *kungspudel*.

alkobom bom som styrs av en alkoholmätare. 2005

- Ett sätt att effektivt hindra berusade förare som kör av färjor, skulle vara att sätta upp "alkobommar" vid färjeområdets utfarter. Bommen kopplas till alkoholmätare och likt de bommar och biljettautomater som finns vid många

parkeringshus, skulle föraren inte behöva lämna bilen för att göra provet. Om utandningsprovet är negativt öppnas bommen, annars går en signal till tulltjänstemän. *Hallands Nyheter* 28.1.2005

barriärvård en vårdform med barriär i form av skyddsklädsel mellan personal och en smittad patient. 2000

- För vårdlaget som sköter de kräksjukedrabade patienterna gäller barriärvård. Det innebär bland annat få kontakter med patienterna och extremt noggrann handhygien. *Nerikes Allebanda* 29.1.2005

[da. *barrierepleje*, no. *barrierepleie*]

blinga pryda med glittriga smycken. 2005

- Lyxiga glittritelefoner nya trenden från USA [...] Att "blinga" sin telefon, att pryda den med små kristaller i olika färger och mönster, är högsta mode i USA. *Aftonbladet* 9.7.2005

[till *blingbling* 2004; no. *blinge*]

blogga skriva en blogg. 2004

- [Margot Wallström] blir därmed den första kommissionären som publicerar sig i den formen, och hon skriver att hon tänker fortsätta att blogga under hela sin kommande femåriga mandatperiod. *Gotlands Allebanda* 14.1.2005

[till *blogg* 2002; da., no. *blogge*]

bloggare person som skriver en blogg. 2005

- Enligt en ny rapport kommer bloggarna att få stor betydelse i valet 2006. [...] I det amerikanska valet blev det så, och allt tyder på att det blir likadant här, säger Alexander Mason på Observer. *Dagens Nyheter* 17.4.2005

[till *blogga*; da., no. *logger*]

blåljusyrke yrke där man har blåljus vid uttryckning, som polis, brandkår, ambulans. 2004

- Antalet sökande till bland annat polisyrket och Räddningsverket har ökat rejält senaste året. Samtidigt som det sänds dramatiska dokumentärer om blåljusyrken på tv ökar antalet sökande till de respektive yrkesutbildningarna. *Metro* 5.10.2005

digitalbox en apparat som kopplas till en analog tv-apparat och möjliggör att man kan se digitala tv-sändningar. 1997

- Just nu håller vi i Sverige på att släcka ner de analoga tv-sändarna. [...] Det finns fortfarande ytterst få tv-mottagare att köpa med inbyggd box. Titta på alla dessa vägg-tv som säljs, som dessutom måste ha en digitalbox stående på golvet, samt ytterligare en fjärrkontroll liggande på soffbordet. *Göteborgs-Posten* 24.11.2005

[da., no. *digitalboks*]

digital-tv 1. digitalt distribuerad tv. 1996 – 2. tv-apparat byggd för digitala sändningar. 1990-talet

- SFF Rångedala hade den 10 november månadsmöte. Förutom information om vårens resprogram och planerad undervisning kring övergången till digital-TV, uppfylldes programmet av musikunderhållning av Jan och Sven från Ulricehamn. *Borås Tidning* 20.12.2005

[da., no. *digital-tv*, *digital fjernsyn*]

elgasbil bil som kan köras på batteri och på gas. 2005

- På frågan om elgasbilen kommer att

kunna hävda sig vid trafikljusen eller alltid bli sist i väg, tvekar Ivarsson lite. *Falköpings Tidning* 27.10.2005

estetisk kompetens insikt om vikten att vara rätt klädd och ha rätt utseende. 2005

• Är det klokt att vara piercad när man söker jobb? Hur tolkar en arbetsgivare en person med torftigt språk? Inom ämnet arbetsvetenskap på Karlstads universitet startar nu ett forskningsprojekt om estetiska krav på arbetskraften. [...] Forskarna i Karlstad vill undersöka om arbetsgivaren, förutom att ha krav på teknisk och social kompetens, även har krav på estetisk kompetens. Det handlar inte bara om kroppen utan också om klädstil, tatueringar, vikt och dialekt. Estetisk kompetens har den som vet när det ena eller andra är till fördel eller nackdel. *Göteborgs-Posten* 24.4.2005

[da. *estetisk kompetence*]

flyttstajla piffa upp en lägenhet eller villa som skall säljas. 2005 – **flyttstajling**, **flyttstajling**, **flyttstyling** 2005

• Här hittar du professionell hjälp när du ska inreda eller flyttstajla ditt hem, sommarställe eller kontor. <http://www.stajla.nu/> 19.12.2005

• Nästan alla firmor som ägnar sig åt flyttstajling kan ge exempel där stajlingen betalats sig mångdubbelt. *Dagens Nyheter* 24.9.2005

[jämför eng. *homestaging*, *homestyling*; formen *flyttstajling* är språkligt sett den korrekta formen]

gala in dra in pengar på en välgörenhetsgala. 2005

• Sveriges Television och TV4 galade in cirka 300 miljoner. *Kristianstadsbla-*

det 4.1.2005

[till (*välgörenhets*)gala]

gardinhängarjobb nedsättande om *plusjobb* (se detta). 2005

• Inför valet nästa år kan människor välja mellan moderaternas förslag som ger förutsättningar för riktiga arbeten hos de skaraborgska företagen eller "gardinhängarjobb", säger Cecilia Widgren. *Falköpings Tidning* 5.10.2005

glaskulefolket skämtsamt: de personer som skall försöka förutse den framtida utvecklingen inom ett område, t.ex. börsanalytiker. 2005

• Angående glaskulefolket [...] Hur kan ett av världens mest genomanalyserade bolag avvika så mycket från analytikernas prognoser? Inte ens den [mest] optimistiske analytikern var i närheten av att "gissa" rätt på resultat eller marginaler. *Privata Affärer* 28.7.2005, *läsarkommentar till webbupplagan*

[till *glaskula* (kristallkula) använd av spåkvinnor]

gonnabe ['gɔn:abi] *-n, -r* person på väg att bli något, t.ex. kändis. 2004

• De är inte purfäriska. Och det var ett tag sedan karriären tog fart i ett garage i Upplands Väsby. Men en av 2004 års *gonnabes* är ändå pånyttfödda [rockgruppen] Europe. *Stockholm CITY* 14.1.2004

[av eng. *gonnabe* av *going to be*, efter mönster av *wannabe* 'person som vill bli kändis'; da., no. *gonnabe*]

hedersvåld våld som motiveras med att familjens heder skall skyddas, kallas även *hedersrelaterat våld*. 2002

• Tonårsflickor, som utsatts för hedersvåld, har under tre år kunnat få skydd på Stockholms stads skyddade boende Kruton. *TT 16.11.2005*

[jämför *hedersmord* 1994; da. *æresvold*, no. *hedersvold*]

hotelljournalist utsänd reportrar i ett krigsområde som inte vågar lämna sitt hotell utan skaffar information från andra. 2005 – **hotelljournalistik** 2005

• Man ser nästan inga [västerländska] journalister ute. Dem man ser är irakier som jobbar åt diverse utländska nyhetsbyråer, [...] säger frilansjournalisten Urban Hamid som befinner sig i Bagdad. I likhet med Urban Hamid hör den brittiske Mellanösternräven Robert Fisk till de få utländska journalister som rör sig ute i Bagdad. Fisk beskrev i veckan i sin tidning *The Independent* vad han kallar "hotelljournalistik". [...] Irakiska frilansreportrar skickas ut att göra intervjuerna med fara för eget liv och hotelljournalisterna ringer från sina rum för sin information till de likaledes isolerade myndigheterna. *Morgonekot 20.1.2005*

[efter eng. *hotel journalist* och *hotel journalism*]

id-sprej vätska som innehåller mikroskopiska märken, som alla bär ett id-nummer. 2005

• Norsk id-sprej ska stoppa motortjuvar. En ny norsk skyddsmärkning [...] lanseras i Sverige i år. Den består av en vätska som innehåller miljontals små mikromärken, som alla bär ett id-nummer. Vätskan sprejas över till exempel en båtmotor. *Dagens Nyheter 18.6.2005*

industrisafari, industrisightseeing nostalgisk rundtur till gamla nedlagda eller

nedläggningshotade industrier för att se på arkitektur och insupa atmosfären. 2005

• Industrisafari. Det är redan stort i Ruhrområdet, och nu är det dags för Stockholm: industrisightseeingen är här! Packa utflyktskorgen och åk och kolla in stans snyggaste industriområden – jodå, rost och sprucken betong kan också vara vackert – innan det är för sent. *Dagens Nyheter 12.8.2005*

[efter ty. *Industrisafari* och *Industrisightseeing*; da., no. *industrisafari*]

ip-tv tv som tas emot via bredband. 2001

• "Prylbranschens" julklappsnominering gäller dock digital-tv i vidare mening [...] På väg in är också ip-tv, alltså tv via bredbandsjacket. *Dagens Nyheter 18.11.2005*

[till *ip*, Internet Protocol; da. no. *ip-tv*]

kollektomat en betalautomat som kan användas för att ge kollekt i kyrkan med betalkort. 2005

• Kyrkobesökare ska snart kunna betala kollekt och kyrkkaffe med betalkort. [...] Svenska kyrkan och ytterligare tre kristna samfund tar just nu fram en kortmaskin för kyrkorna, en kollektomat, som under nästa år ska installeras i några kyrkor. *Dagens Industri 19.12.2005*

koscheria kosherbutik. 1997

• Judiskt Center, Nybrogatan. Startade 1963. Här sker aktiviteter med judisk anknytning: ungdomsföreningar, kurser, föreläsningar. "Ett allaktivitetshus." Målsättningen är att skapa nyfikenhet och tillhörighet för judar. Här finns också *Koscherian*, en nyöppnad butik med matvaror. *Expressen 3.11.1997*

[jämför ty. *Koscheria*; efter mönster av *galleria*, *pizzeria*]

kreddig ökad anv.: ansedd. 1999

- Men först ska denimvärldens kreddigaste entreprenörer ta över de gamla bankvalven vid Norrmalmstorg i Stockholm. *Dagens Industri* 2.12.2005 [till *kredd* 1994 av. eng. *cred*, förkortning av *credibility* 'trovärdighet'; 'anseende']

krisväska ökad anv.: väska med saker som kan användas vid ceremonier i samband med krisbearbetning. 1990-t.

- Vi har en s.k. krisväska med diverse attiraljer som ljus och dukar, skrifter som "Ett personligt avsked" och "Att dela sorgen". Väskan [...] är till för utlåning vid behov, till de skolor, eller andra arbetsplatser, som inte har egna attiraljer till ett "minnesbord" vid ev. dödsfall [...] Under många år har denna kallats Krisväskan. *Brev* 5.9.2005 från *Arne Hansson, socialsekreterare, Borås*

kungspudel skämtsamt: ursäkt från kunglig person. 2005

- När [...] prins Charles gifter sig med Camilla Parker Bowles i dag kommer paret att använda en bönbok från 1662 för att be om förlåtelse för gamla oförrätter [...] Det kan man kalla en riktig kungspudel. *Dagens Nyheter* 9.4.2005 [jämför *göra en hel pudel* 2002]

miltonpengar pengar som avsätts till extra stöd till psykiskt funktionshindrade. 2004

- Sjutton miljoner kronor fördelade på åtta projekt ska förbättra situationen för psykiskt sjuka i nordvästra Skåne. Kommunerna har tillsammans med

sjukvårdsdistriktet ansökt om så kallade Miltonpengar och till en början beviljats 6,7 miljoner kronor. *Helsingborgs Dagblad* 12.11.2005

[uppkallade efter den nationella samordnaren för psykiatri, *Anders Milton*]

mobilmobbning mobbning genom samtal och meddelanden till mobil. 2002

- Ungdomar använder mobiltelefonen som mobbningsredskap. [...] Anna, som egentligen heter något annat, har mobbats i flera år. I fjol började hon även få hotfulla sms och samtal till sin mobil. [...] Flera gånger har hon tvingats byta telefonnummer för att slippa undan mobilmobbningen. *Expressen* 25.3.2002

[jfr da. *mobilmobning* och no. *mobilmobbing*]

menskopp ett inre menesskydd i form av en liten behållare. 2005

- En menskopp är en liten behållare i mjuk silikon eller gummi. Jämfört med andra menesskydd har den flera fördelar [...] Den ursprungliga menskoppen uppfanns för över 60 år sedan, men engångsprodukter tog sedan över marknaden. Idag håller menskoppen på att komma tillbaka som ett bekvämt och billigt menesskydd. *www.menskopp.se*, hämtat 25.10.2005

mobil klubb utomhusevenemang där människor dansar tillsammans, var och en till musiken i sina egna mp3-hörlurar. 2005

- Ingen entréavgift. Inga sunkiga lokaler. Ingen dålig musik. DN:s reporter har varit på en "mobil klubb" utanför London – ett fenomen som växer. [...] Det här är inget konstprojekt, ingen tokrolig svensxa eller Spike Jonze-re-

gisserad musikvideo. Det här är mobile clubbing, ett halvimproviserat evenemang som synkroniserats via internet. [...] Det här torget är inte längre ett torg. Det här torget är vårt dansgolv. Vi är runt 15 personer som dansar. Alla har sin egen musik, sin egen rytm, sin egen volym. Reglerna är enkla: anländ på utsatt tid, försvåra polisiära ingrepp genom att dansa på så stor yta som möjligt, och var inte blyg – du är inte ensam. *Dagens Nyheter* 6.7.2005

[jämför eng. *mobile clubbing*]

mobilvirus virus som drabbar mobiltelefoner. 2001

- Nokia N91 är den första mobiltelefonen med inbyggd hårddisk. Den är också den första telefonen där virus kan innebära en reell risk. [...] Det första mobilviruset kom i juni förra året. *Dagens Nyheter* 6.5.2005

[da., no. *mobilvirus*]

musikmobil mobil speciellt lämpad för att spela upp musik. 2005

- Musikmobiler är inget nytt, men nu kan de lagra stora mängder [...] och funktionerna kan användas oberoende av varandra. [...] Riktigt stora blir inte musikmobilerna förrän om något år, tror Daniel Lindholm. *Expressen* 2.3.2005

[da. *musikmobil*, no. *musikkmobil*]

nätfiske förfarande att lura till sig information via t.ex. e-brev som har falsk avsändare och som innehåller en länk till en bluffwebbplats. 2005

- För en dryg vecka sedan råkade Nordea ut för [...] det som kallas phishing eller nätfiske på klingande svenska. Då försökte bedragare via e-post

från en server i Korea lura bankens kunder att logga in på deras falska hemsida och lämna ifrån sig sina kontouppgifter. Nu sprack det på grund av att försöket var för klumpigt genomfört. *Metro* 12.10.2005

[jämför eng. *phishing*, utläses *‘fiske’*; no. *passordfisking*]

nätbingo bingo spel på Internet. 2005

- Bingosajterna på nätet blir allt fler. Storspelarna är en ny grupp – kvinnor i 40-årsåldern. Sedan speloperatören Paf.se lanserade nätbingo i slutet av augusti har intresset ökat stadigt. *Falköpings Tidning* 19.10.2005

[da. *netbingo*, no. *netbingo*]

nät poker pokerspel via Internet. 2004

- När nät poker först dök upp i slutet av 90-talet var jag väldigt skeptisk. [...] Jag lät det gå lång tid innan jag kände att jag litade på dem. *Dagens Nyheter* 16.7.2004

[da. *netpoker*, no. *nettpoker*]

paltkoma öka anv.: dästhet och trötthet på grund av för mycket palt eller annan tung mat. 1996

- Paltkoma är ett uttryck som blev riks-känt genom Värsta språket i tv. Ordet beskriver den däsighet som drabbar den proppmätte efter en stadigt måltid. Paltschvimma och grötsvimmen är två andra dialektala ord för samma sak. Dessutom är fenomenet av vetenskapligt intresse och har således fått engelsk språkdräkt, nämligen post-lunch-dip. Dästa medarbetare försämrar produktiviteten och dessutom finns en säkerhetsaspekt om medarbetaren till exempel ska sätta sig bakom ratten efter lunch. Detta går naturligtvis inte för

sig, så nu lär väl forskarna och livsmedelsindustrin komma ut ur sina laboratorier med mat som mättar men inte sänker dig. *Svenska Dagbladet* 5.3.2005

pixlig ökad anv.: (om digital bild) grovkornig. 1999

- Tyvärr problem med stora bilder via PictBridge, våra testbilder blev lågupplösta och pixliga. *Vår bostad* 2005/8

[till *pixel* fyrkantig bildpunkt inom datorgrafik]

platt-tv, platt tv tv-apparat med platt skärm. 1996

- Priserna på platta tv-apparater är på väg upp och en redan dyr julklapp kan bli ännu dyrare, varnar leverantörerna. Underleverantörerna hänger inte med att leverera komponenter. Det senaste årets stora efterfrågan på platt-tv har resulterat i att underleverantörerna inte hänger med att leverera komponenter. För att kompensera underskottet höjer leverantörerna priset. *Computer Sweden* 10.10.2005

[da. *flat-tv*, no. *flat-tv*]

plusjobb tillfälligt arbete inom den offentliga sektorn avsett för långtidsarbetslösa, tänkta att ge ”det lilla extra”, t.ex. hjälp med att hänga upp gardiner hos äldre, jämför *gardinhängarjobb*. 2005

- Universiteten fortsätter att användas som en AMS-åtgärd, och de riktiga arbeten som Nuder lovar är främst så kallade plusjobb i offentlig sektor. Folk som ska hänga gardiner och lägga hår åt gamla. *Expressen* 28.8.2005

plötslig sportbarnsdöd dödsfall bland barn vid sportutövning beroende på bl.a. tidigare okänt hjärtproblem. 2005

- Barn till föräldrar med vissa hjärtsjukdomar löper 50 procents risk att drabbas av vad regeringen kallar för ”plötslig sportbarnsdöd” vid fysisk ansträngning. Med anledning av en rad tragiska dödsfall inom ungdomsidrotten vill regeringen kartlägga barn och unga i riskzonen. *Expressen* 14.6.2005 [efter mönster av *plötslig spädbarnsdöd*]

podda ladda ned musik till mp3-spelare, i synnerhet Apples Ipod, och ordna med sina nedladdningar. 2005 – **poddare** person som poddar. 2005

- Att podda handlar i första hand om att sitta vid datorn och bygga upp och ständigt redigera ett musikbibliotek. *Dagens Nyheter* 17.8.2005

- Att knalla omkring med de trendiga vita små hörlurarna i öronen är långt ifrån något att hetsa upp sig för. Men trippeln personlig skivsamling, iPod och iMac G5 är en mindre revolution för vilket musikfreak som helst. [...] Att vara en hängiven poddare innebär många timmars redigeringsarbete, klickande och dragande framför IMac-en. *Länstidningen Östersund* 26.8.2005, *Björns Blogg*

[mp3-spelare kallas för *podd* efter Apples mp3-spelare, *Ipod*; *pod* betyder ’ärtskida, fröskida’, men också ’grej, moj’; da. *podde*]

poddradio en form av *poddsändning* (se detta ord) som gör det möjligt att ladda ned radioprogram och sedan spela upp dem i en dator, en mp3-spelare eller en mobiltelefon. 2005

- Sveriges radios dokumentärer [finns] numera [...] tillgängliga för nedladdning i form av så kallad podradio, det vill säga som en datafil som laddas ned till dators hårddisk och som kan föras

över till en bärbar mp3-spelare. *Nerikes Allehanda* 27.11.2005
[da. no. *podradio*]

poddsändning en tjänst som gör det möjligt att ladda ned lagrade filer med radio, musik, videofilm etc. via Internet, som sedan spelas upp i en dator, en mp3-spelare eller mobiltelefonen, en form är *podradio*. 2005

- Rebecka Åhlund talar i SRC om riskstrategier i mellanstadiedjungeln. Tillsammans med författaren Sara Villius gör hon veckans fina poddsändning från experimentkanalen SRC. *Dagens Nyheter* 7.10.2005
[efter eng. *podcasting*, efter mönster av *broadcasting* 'rundradio'; no. *podkasting*]

pärlifiera omvandla bild till pärlmönster med hjälp av ett datorprogram. 2005

- I 40 år har dagis- och förskolebarn lagt pärlplattor. [...] Numera är idén en exportframgång [...] I dagarna lanseras "Photopearls", ett sätt att "pärlifiera" digitala bilder, exempelvis egna foton. *Dagens Nyheter* 8.10.2005

smartball övervakningssystem för fotbollsmatcher där bollen och spelare utrustas med datachips som gör det möjligt att t.ex. avgöra bollens och spelarnas position. 2005

- I dag fredag startar U17-VM i Peru. Där kommer det så kallade smartball-systemet att användas. Enkelt uttryckt innebär det att mikrochips kommer att placeras dels i bollarna, dels på spelarnas benskydd. Sex till tio mottagare runt arenan tar hela tiden emot den information som ges. Information som sedan kan användas av domaren för att avgöra knepiga situationer. *Dagens Ny-*

heter 16.9.2005

[efter namnet på ett sådant system; da., no. *smartball*]

snackis ökad anv.: aktuellt samtalsämne. 1995

- I dag har vi dessutom stolt premiär för Valpanelen. Varje lördag kommenterar fyra spanare – Ulf Adelson, Ursula Berge, Anna-Klara Bratt och Johan Norberg – de hetaste snackisarna i politiken. *Expressen* 26.11.2005

snålsurfa via trådlös teknik utnyttja grannens bredbandsuppkoppling. 2003

- Med anledning av att jag skaffade ett trådlöst nätverkskort till min dator upptäckte jag att jag i mitt kök kunde koppla upp mej mot ett trådlöst nätverk hos grannen mittemot – jag snålsurfar alltså. *Brev* 18.1.2005 från Nina Karmelitow

spim önskad reklam via direktmeddelartjänster som MSN Messenger och ICQ. 2004 – **spimmare** person som skickar spim. 2004

- E-postvärlden tampas sedan länge med önskad e-postmeddelanden, spam. Nu har detta fått en motsvarighet i systemen för direktmeddelanden, där spim breder ut sig. Spim står för instant messaging spam, alltså spamning av system för direktmeddelanden. *Computer Sweden* 3.3.2004

- Ännu har spim inte blivit samma huvudvärk som spam. Det beror dels på att direktmeddelanden inte är lika vanligt som e-post i företagen samt att spimmare är relativt enkla att spåra. *Computer Sweden* 3.3.2004

[av eng. *spim* till *spam* och *instant messaging*; da., no. *spim*, *spimmer*]

stjärtnäss en typ av underlivsinfektion. 2005

- Det korrekta namnet på underlivsinfektionen är perineal infektion med hemolytiska streptokocker grupp A, ett föga användbart namn enligt Mats Reimer och hans kolleger, som i stället har myntat uttrycket stjärtnäss för att ha något begripligt att säga till undrande föräldrar. *ICA-kuriren* 2005/5

stödkorv en korv som man beställer i en grillkiosk och äter upp medan man väntar på maträtt som tar lite längre tid. 2003

- Idrottat och motionerat har han alltid gjort, då liksom nu, men de feta såserna, ”stödkorvarna” och det andra är utbytta mot nyckelhålsmärkt leverpastej och andra fettsnåla produkter. *Aftonbladet* 27.10.2003

sudoku [-'do:-] -t, pl. -n ett sorts sifferpussel. 2005

Sudoku är ett japanskt sifferspel som har blivit mycket populärt över världen. Vi har ett Sudoku i tidningen varje dag under hela sommaren *Expressen* 14.6.2005

[av jap. sudoku *su* 'siffra' och *doku* 'stå ensam', vilket anspelar på att de siffror som ingår skall placeras ut så att varje siffra bara förekommer en gång lodrätt respektive vågrätt och inom varje avdelning; da. no. *sudoku*]

sugrörsseende skämtsamt, ökad anv.: in-skränkt. 2001

- Svenne Banan går inte på konserter. Han går hellre in i närmaste skivaffär med sitt sugrörsseende och plockar Tommy Nilssons samlade verk och tycker att: ”Nu får det räcka med musik på ett tag”. *Aftonbladet* 2.11.2001 [efter mönster av *tunnelseende*]

tjock-tv tv-apparat som inte har platt skärm, jämför *platt-tv*. 2005

- Vanliga teveapparater med bildrör är också på avskrivning – men definitivt inte så snabbt som man skulle kunna tro efter ett besök i butikerna. År 2000 såldes nästan 26 miljoner tjockteve mot 21,5 miljoner i år. *Dagens Nyheter* 20.11.2005

transponder ökad anv.: en sorts apparat som tar emot, kodar och sänder vidare signaler, vanligt i flygplan, men numera även i bilar för att kontrollera om bilen passerar en vägtull.

- Vägverket har i annonser och utskick under hösten betonat vikten av att beställa en transponder till försöket med trängselskatt [...] Med transpondern, som kopplas till ett bankkonto, behöver bilägaren inte själv hålla reda på hur många gånger han eller hon passerar en betalstation och hur mycket skatt som ska betalas. *Svenska Dagbladet* 18.12.2005

[bildat genom att dra ihop *transmitter* 'sändare' och *responder* 'svarsgivare'; tekniken finns sedan 1970-talet; da., no. *transponder*]

trängselskatt ökad anv.: skatt på bilkörning i stadstrafik, avsedd att minska trängseln i trafiken. 2002

- Trängselskatt i Stockholm. Den politiska majoriteten i Stockholm – s, mp och v – fick till slut igenom sitt förslag till vägtullar i Stockholm för att minska trängseln. Men det blev en skatt i stället för en avgift med staten som huvudman i stället för kommunen. Det ställde till en hel del juridiska problem, bland annat med upphandlingen, men den 3 januari 2006 sätter det sju månader långa försöket igång. [...] Stock-

holmsförsöket räknas som det största vägtullsprojektet i världen just nu. *Ny Teknik* 21.12.2005

tvillingshoppare en tjänst som skall hjälpa en villrådlig konsument att köpa rätt produkt. 2005

- Ett nytt fenomen kan hjälpa dig att välja allt från en cd-skiva till en ny fritidssysselsättning. Skaffa dig en tvillingkonsument, eller en "twinsumer", som det kallas på engelska. [...] Det finns tre typer: Den första är opersonlig och innebär att företagen räknar ut vilka produkter du är intresserad av med hjälp av köpstatisik. I Sverige görs det av bland annat Bokia. Den andra varianten är sidor på nätet med recensioner där de som lämnar ett omdöme också finns beskrivna med allt från ålder till intressen, så att du ska kunna hitta din tvilling. Den tredje består av proffstvillingar, människor som helt privat gör sina åsikter offentliga på nätet men ändå får så stort genomslag att de blir mångas tvilling. *Metro* 19.10.2005

[efter eng. *twinsumer* av *twinconsumer* 'tvillingkonsument']

tå: stå på tårna, vara på tårna vara beredd, vara alert. 2004

- När hemmalaget förlorat efter att ha släppt in tre mål redan under de första tio minuterna, säger tränaren uppgivet att laget inte var på tårna. Man var helt enkelt dåliga redan från början. *Borås Tidning* 9.6.2004

[troligen efter eng. *be on one's toes*, men jämför även da. *være på tærne*]

vägg-tv platt-tv-skärm att hänga på väggen. 2003

- Vägg-tv är en av årets storsäljare och en present som säkert toppar många önskelistor inför julen. Den glada nyheten är att priserna nästan halverats sedan förra julen. [...] Som vanligt när det gäller hemelektronik är det en rad frågor som kunden måste ta ställning till. Det finns två typer av skärmar – LCD och plasma. *Privata Affärer* 24.11.2003

[da. *væg-tv*, no. *vegg-tv*]

I arbetet med ordlistan har vi som vanligt haft nytta av samarbetet med Svenska Akademiens ordboksredaktion och Språkdata vid Göteborgs universitet. Språkdatas databas Språkbanken liksom pressdatabaserna Presstext och Mediearkivet har varit ovärderliga för kontroll av ålder och frekvens samt vid sökning av belägg.

Liksom förra året har vi haft hjälp av våra frivilliga excerptister, som systematiskt letat efter nya ord. Vi tackar särskilt *Christer Magnusson* (Stockholm), som hjälpt till inte bara med excerptering utan även registrering av orden. Vidare tackar vi *Kristina Gareby Hjerpe* (Stockholm), *Karl Erik Hedström* (Stockholm), *Karin Marcusson* (Hallsberg) och *Björn Thunström* (Stockholm). Sedan vi i mars öppnade för besökare på vår webbplats att skicka in iakttagelser om nya ord och även ord som man själv hittat på, har vi mottagit över 200 ord. Vi publicerar de flesta löpande i var sin lista på webben. Några av orden i nyordslistan (*blinga*, *blåljusyrke*, *gala in*, *menskopp*, *poddradio*, *stödkorv*, *sugrörsseende*) har kommit in den vägen. ■